

Pokariniai Vilniaus infekcinės ligoninės vadovai (I dalis)

Eugenijus Broslavskis
Nusipelnęs Lietuvos gydytojas,
Lietuvos infektologų draugijos
garbės narys, docentas

1907-2019 metais Vilniuje, Žvėryne, veikė Vilniaus infekcinė ligoninė, kurioje buvo sėkmingai gydomi ligoniai. Atsiminimai apie šios ligoninės darbą.

Ligoninės direktoriai (vyriausieji gydytojai)

Jonas Sypnevskis (Jan Sypnewski) direktoriumi tapo 1944 metais liepos mėnesį pasitraukus frontui. Daugelį metų iki karo dirbo ligoninėje, buvo labai patyręs ir autoritetingas gydytojas, iki to dirbęs skyriaus vedėju. Direktoriaus pareigas ėjo trumpai, nes 1945 metų pradžioje išvažiavo į Lenkiją.

Juozas Broslavskis direktoriumi paskirtas 1945 metais vasario 1 dieną. Gimė netoli Lvovo (40 km). Pirmajame pasauliniame kare buvo Austrijos karininkas (leitenantas), turėjo 4 karo apdovanojimus (iš kurių 2 – už drąsą). Vėliau buvo karininku Ukrainos *Galicijos* armijoje. 1927 metais baigė Prahos universitetą, grąžintas į Lenkiją. Vilniaus universitete 1929 metais pakartotinai išlaikė pagrindinius egzaminus (pagal tuomečius Lenkijos įstatymus) ir įgijo gydytojo specialybę Lenkijoje. Universiteto administracija paprašė jį 2–3 metus padirbėti Vilniaus krašte, kur labai trūko gydytojų. Išsiųstas dirbti gydytoju į Krėvos miestelį. Ten susipažino su Stefanija Sakovič, didelio ūkininko dukra, ir ją vedė. Vėliau grįžo į Ukrainą, dirbo Pereginsko miestelyje (Prieškarpatėje). Po kelerių metų aplinkybės priverė jį grįžti į Krėvą. Vėliau buvo paskirtas rajono gydytoju Deveniškėse. Karo metais vėl grįžo į Krėvos miestelį. 1944 metų gale pasitraukė į Vilnių. Nuo 1945 metų sausio 2 dienos buvo paskirtas organizuojamos II-osios infekcinės ligoninės direktoriumi, o po mėnesio perkeltas į Žvėryno infekcinę ligoninę. Vadovauti ligoninei jam buvo sunku, nes silpnai mokėjo rusų ir lietuvių kalbą. Būdamas Ukrainos patriotu, jis labai užjausdavo lietuvius, todėl tęsė dokumentaciją lietuvių kalba (jam padėdavo sekretorė), stengdavosi įdarbinti kuo daugiau lietuvių tautybės žmonių. Jis įdarbino skyriaus vedėją gyd. Janiną Usonytę, patologu anatomu –

gyd. Romualdą Rimšelių, pilietį Kostą Slavinską, tapusį ligoninėje veteranu, dirbusiu įvairiose ūkininko pareigose, bei daug vidurinio medicinos personalo. 1945 metais ligoninei vadovauti buvo labai sunku, nes personalas išvažiudavo į Lenkiją, ligoninė buvo perpildyta sergančiųjų sunkiomis infekcinėmis ligomis. Tarp jų nemažai buvo kariškių, kurie reikalavo ypatingo dėmesio, gero maisto. Mašina (*polutor-ka*), kuri veždavo maistą, nuolat gesdavo, o tai sudarydavo problemų dėl maitinimo. Kažkas jam patarė kreiptis į miesto komunistų vadą. Tas jam patarė atiduoti mašiną vairuotojui 3 dienoms (jo žinion), kad būtų suremontuota. Mašina buvo suremontuota, bet J. Broslavskis 3 paras beveik nemiegojo, nes nežinojo, ką vežiojo jam priklausantis transportas. Po šio ir kitų panašių epizodų jis nutarė atsakyti direktoriaus pareigų. Prieš tai miesto valdžia įsteigė direktoriaus pavaduotojo medicinos reikalams etatą, su sąlyga, kad J. Broslavskis daugiau užsiimtų ūkiniais reikalais, bet tai buvo ne jo mėgstamas darbas, jį daugiau viliojo ligoniai. 1945 metais gruodžio 5 dieną J. Broslavskis tapo skyriaus vedėju ir dar dirbo pusę etato ordinatoriumi.

1946 metais birželio 1 dieną jis tampa ordinatoriumi, o 1947 metais gruodžio 4-ąją paskiriamas IV-ojo skyriaus vedėju, kur pradėti gydyti hepatitu sergantys ligoniai. 1952 metais J. Broslavskis tapo šio skyriaus ordinatoriumi ir nuolat pavaduodavo skyriaus vedėją V. Čižą. 1966 metais liepos 20 dieną, nesulaukus 10 dienų iki išėjimo į pensiją, J. Broslavskis staiga mirė nuo ūminio širdies infarkto.

Aleksejus Barsovas paskirtas ligoninės direktoriumi 1945 metais gruodžio 5 dieną. Nuo pirmųjų dienų pradėjo personalo pertvarką. Vietoj I-ojo skyriaus vedėjos Marijos Volodkovič paskyrė Liubov Veselovą, pavaduotoja medicinos reikalams vietoj Juozo Dagovičiaus skyrė Sofiją Krasnojūrčenko. Daugybę pokyčių įvykdė vidurinio ir ūkio personalo srityje. Visą pagrindinę dokumentaciją pradėjo vesti rusų kalba. Visa tai sukėlė personalo nepasitenkinimą, nes daugiausiai dar dirbo lenkų kalbą vartojantys žmonės, kurie, padaugėjęs lietuvių tautybės žmonių, jautėsi nuskriausti. A. Barsovas direktoriaus pareigas ėjo tik 5 mėnesius.

Jonas Chomenko (ukrainietis) direktoriaus pareigas pradėjo eiti 1946 metais balandžio 17 dieną ir vadovavo ligoninei 19 metų. Tai buvo protingas ir labai apsukrus vadovas. Iki tol dirbo pediatru, turėjo daug patirties, buvo įgijęs autoritetą ne tik kaip geras administratorius, bet ir kaip gydytojas konsultantas. J. Chomenko nebuvo Komunistų partijos narys. Tai apsunkindavo vadovavimą, nes visą laiką savo veiksmus turėjo derinti su partine organizacija. Personalas teigimu, kai viena skalbyklos darbuotoja padarė nusižengimą (nešančią iš ligoninės savo išskalbtus drabužius, ją sulaikė policija), jos vyras, irgi dirbantis ligoninėje, norėdamas sušvelninti padėtį, pirma kreipėsi į

partinės organizacijos sekretorių (gyd. Ina Gonikštein), o ne į direktorių.

Nepaisant to, J. Chomenko sėkmingai vadovavo ligoninei, dauguma darbuotojų jį gerbė, o personalas vadindavo jį Ivanu Ivanovičiumu. Buvo atvejų, kai, pavyzdžiui, sunkiai sirgdamas jaunas gydytojas atliko jam pavestą uždavinį, po to apie mėnesį sirgo. J. Chomenko liepė jam sumokėti visą algą, nes dėl ligos jis būtų gavęs labai mažai. Aspirantui, kuris gaudavo nedidelį atlyginimą, jis pasiūlė papildomai 0,5 etato laboratorijoje. Tiesa, šis aspirantas aštriai pakritikuodavo ligoninės darbą, bet minėtą nutikimą galima traktuoti įvairiai.

Kasmet ligoninėje vykdavo vadinamieji kosmetiniai remontai. 1956 metais virš III-iojo diagnostinio skyriaus buvo pastatytas 2 aukštas, įrengti 5 pilni Melcerio tipo bokasai ir 2 aukšte 8 nepilni Melcerio bokasai (be išėjimo į lauką). Tai labai pagerino ligonių izoliacijos funkcijas ligoninėje. Plečiant ligoninę, 1957 metais buvo prijungtas netoli Moniuškos g. 27 esantis pastatas, kuriame pradžioje buvo izolijuojami skarlatina sergantys ligoniai. Ligoninė buvo praplėsta iki 300 lovų.

Kartais J. Chomenko sekmdienį ateidavo į ligoninę patikrinti, kaip vykdomas ligonių gydymas. Būdavo ir tokių atvejų, kai liepdavo personalui pakloti sofą ir, norėdamas patikrinti naktinį darbą, pasilikdavo nakvoti. Tiesa, personalas, sužinojęs, kad direktorius nakvoja ligoninėje, tą naktį ypač griežtai laikydavosi darbo drausmės. Visa tai keldavo ligoninės prestižą mieste.

Ligoninė mieste garsėjo gera slauga ir maitinimu. Esmė buvo ta, kad trečdalį ligonių sudarydavo kūdikiai, kurių mitybai reikėjo mažai pinigų, o gautu finansavimu galėjo pasinaudoti suaugę ligoniai.

Ligoninė užsitarnavo savo vietą tarp Vilniaus gydymo įstaigų. Dirbti į ją gydytoju galima buvo patekti tik su rekomendacijomis. Ligoninėje dirbo daug žinomų medikų, sveikatos apsaugos darbuotojų, būsimųjų mokslininkų, institutų direktorių. Žinoma, eidavo antrailes pareigas. Visais laikais čia dirbo ir kitų sričių viršininkų žmonos. Ligoninės privalumas, kad joje nebuvo poliklinikos skyriaus. Visuose kituose ligoninių sujungimuose terapeutai ir pediatrai turėjo keistis ir kurį laiką dirbti apylinkės gydytojais.

Ligoninė stengdavosi priimti naujoves. Pavyzdžiui, kilus poliomielioto epidemijai, direktoriaus iniciatyva buvo įrengtas vienintelis respublikoje kvėpavimo centras, turintis 3 įvairaus tipo kvėpavimo aparatus.

Būta ir neigiamų padarinių. Kitoms miesto ligoninėms įgijus nacionalinį koloritą, Vilniaus miesto infekcinė ligoninė likdavo rusakalbių ligonine, nepaisant to, kad čia dirbo įvairių tautybių žmonės ir kad antroji vyriausiojo gydytojo žmona buvo lietuvė. Tiesa, padėtis ėmė keistis, kai antrailes pareigas 1952 metais pradėjo eiti Marija Bruneikienė,ėjusi tada ir sveikatos apsaugos ministro pavaduotojos pareigas kadru klausimais.

1958 metais M. Bruneikienė tapo IV-ojo skyriaus vedėja. Jos įtaka ligoninėje prasidėjo lietuviybės atgaivinimo banga. Procesą kiek lėtino vyriausiasis gydytojas I. Chomenko. Vienu metu būta kalbų, kad I. Chomenkai siūlė statyti infekcinę ligoninę dabartinėje Santariškių vietoje, bet jis

griežtai atsisakė ir šioje vietoje buvo pastatyta tuberkuliozės ligoninė. I. Chomenko norėjęs pastatyti Žvėryno teritorijoje dar vieną pastatą, nors ir buvo aišku, kad tai neracionalu. 1964 metų pabaigoje ir 1965 metų pradžioje vyriausiasis gydytojas I. Chomenko sunkiai sirgo. Jį pavadavo vyriausiojo gydytojo pavaduotojas Chaimas Tokeris. Kovo mėnesį I. Chomenko atsisakė eiti vyriausiojo gydytojo pareigas.

Juozas Šapoka vyriausiojo gydytojo pareigas pradėjo eiti 1965 metų kovo 15 dieną. 1952 metais baigė Kauno medicinos institutą ir buvo paskirtas Lazdijų rajono sanitarinės epidemiologinės stoties vyriausiuoju gydytoju. 1956 metais J. Šapoka tapo Lazdijų rajono sveikatos apsaugos skyriaus vedėju. 1959–1965 metais dirbo Mažeikių rajono vyriausiuoju gydytoju. Jo vadovavimo metais Mažeikių rajone palaiptai sumažėjo sergamumas ir mirštamumas, ligoninės kolektyve susidarė labai draugiška atmosfera, daug dėmesio buvo skirta profilaktinei medicinai. Jo dėka rajone aktyvesnė tapo Raudonojo Kryžiaus draugijos veikla.

Vilniaus infekcinėje ligoninėje vyriausiuoju gydytoju J. Šapoka dirbo neilgai – nuo 1965 metų kovo 15 dienos iki 1967 metų gegužės 10 dienos. Jam vadovaujant, ligoninėje labai pagerėjo darbas įvairiose srityse. Pakilo gydomojo darbo rodikliai. Atidarytas naujas skyrius Žvėryne, Maloniosios gatvėje 5, vaikams rekonvalescentams po persirgtos dizenterijos ir kitų viduriavimų, skyriaus vedėja paskirta gydytoja Ona Aleksandravičienė. Ligoninė išsiplėtė iki 350 lovų. Įvairių pokių būta ir tarp personalo – pakeistas vyriausiojo gydytojo pavaduotojas medicinos reikalams, paskirta nauja vyriausioji buhalterė ir kt. Pagrindinė ligoninės dokumentacija buvo vėl rašoma lietuvių kalba, atnaujintas vidurinis medicinos personalas. J. Šapoka, kaip talentingas administratorius, tarp daugumos ligoninės darbuotojų greitai įgijo didelį autoritetą ir pagarbą, bet buvo nepatenkintų vykusiomis reformomis. Tarp buvusios administracijos bendraminčių vyriausiasis gydytojas labai greitai išsiaiškino nesutarimus ir sudrausmino jo reformų priešininkus. J. Šapoka sugebėdavo numatyti į priekį įvykius, juos pakoreguoti ir nukreipti ligoninei naudinga kryptimi. Vadovaujant J. Šapokai, kvėpavimo centras su kvėpavimo aparatūra buvo perduoti Raudonojo Kryžiaus ligoninei, kur buvo chirurgijos skyriai ir ištisą parą budėjo gydytojas anesteziologas-reanimatologas. Infekcinėje ligoninėje stabilę pradėjo gydyti nauju metodu, panaudojant kvėpavimo aparatūrą, o tai reikalavo nuolatinės anesteziologo priežiūros, o poliomieliu sergančių ligonių 10 metų jau nebuvo, tad aparatūra buvo nenaudojama. Vadovaujant J. Šapokai, ligoninėje atlikta nemažai darbų – pakeistas stogas, sena elektros instaliacija, virtuvės ir skalbyklos įranga. Jis pradėjo ryžtingus žingsnius, kad Vilniaus infekcinė ligoninė taptų respublikine. Aktyvią jo veiklą pastebėjo ir Sveikatos apsaugos ministerija – 1967 metais gegužės 10 dieną J. Šapoka buvo paskirtas Vilniaus miesto sveikatos apsaugos skyriaus vedėju. Šias pareigas jis ėjo 17 metų, kartu 0,5 etato tęsė gydytojo darbą ligoninėje.

J. Šapokos vadovavimo metais mieste buvo pastatytas naujas Antakalnio klinikinės ligoninės korpusas, Gimdymo namai, Karoliniškių, Lazdynų, Antakalnio poliklinikos, Santariškių medicinos miestelis. Gaila, kad jam nepavyko išsikvoti infekcinės ligoninės statybos, o gal tiesiog nespėjo? 1984 metais gegužės mėnesį J. Šapoka

buvo išrinktas Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos pirmininku, labai suaktyvino darbą šios anuomet valstybinės institucijos veiklą. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, pirmininko pastangomis ši organizacija pelnė tarptautinį pripažinimą, o J. Šapoka išrinktas pasaulinės Raudonojo Kryžiaus draugijos valdybos nariu. Jis negailėjo jėgų organizuojant vaistų ir medicininės aparatūros labdarą, tarpininkavo surandant per karą išsibarsčiusias gimines ir kt.

J. Šapoka po sunkios ligos mirė 1994 metais balandžio 13 dieną. Kilnų jo darbą medicinoje tęsia sūnus Virgilijus Šapoka. Apsigyęs profesoriaus vardą, jis sėkmingai ir labai profesionaliai vadovauja Vilniaus universiteto ligoninės *Santaros* klinikų Vidaus ligų centrui, įdomiai ir reikliai atlieka pedagoginį darbą, reguliariai įvairių specialybių gydytojams organizuoja konferencijas, kuriose klausytojus žavi klausimais, reikšmingais papildymais ir originaliais apibendrinimais.

Edvardas Motiejaitis vyriausiuoju gydytoju paskirtas 1967 metais rugsėjo mėnesį. Ankščiau dirbo Sveikatos apsaugos ministerijos Sanitarinės epidemiologijos tarnyboje. Infekcinėje ligoninėje 0,5 gydytojo etato pradėjo dirbti 1956 metais balandžio 16 dieną, pavadavo sergančius gydytojus. 1957 metais įsteigus visą etatą, dirbo budinčiu gydytoju Moniuškos skyriuje. Vėliau gydė suaugusius vyrus, sergančius viduriavimu, 4 skyriuje dirbo visu etatu.

Tapęs vyriausiuoju gydytoju, darbą pradėjo su dideliais užmojais – norėjo pastatyti naują ligoninę, padaryti Vilniaus miesto infekcinę ligoninę respublikine. Tai buvo sąžiningas, doras žmogus, retkarčiais stokojęs diplomatijos. Kai bendradarbis, siekdamas pagerinti darbą, informuodavo jį apie disciplinos arba kitus pažeidimus ligoninės padaliniuose, jis, aktyviai reaguodamas į tai, išduodavo šį žmogų. Tai silpnino jo vadovavimą, nes vis mažiau gaudavo teisingos informacijos apie padėtį padaliniuose, kurie buvo išsidėstę 3 atskirose teritorijose. Kita vertus, jis buvo labai atviras žmogus, pavyzdžiui, galėdavo kūrėjams asmeniškai parodyti, kaip reikia mesti anglių į krosnį.

E. Motiejaitis visą laiką turėjo dirbti miesto sveikatos skyriaus vedėju akivaizdoje, nes tiesioginis viršininkas ligoninėje ėjo antraeiles pareigas, o tai labai apsunkindavo jo iniciatyvą, nors kartais jam padėdavo spręsti įvairius klausimus. Kartais E. Motiejaitis pasižymėdavo originalumu. Pavyzdžiui, paklaustas, kodėl nupirko automobilį be radijo imtuvo, sakydavo, kad *važiuojant reikia klausyti, kaip veikia variklis, ir atidžiai stebėti aplinką*. Sunkaus darbo jis nebijojo. Savo antraeiles pareigas ėjo sudėtingiausiam Kūdikių viduriavimo skyriuje (I-ajame skyriuje), kuriame neįautė skyriaus vedėjos palaikymo.

E. Motiejaitis pakartotinai prašydavo Sveikatos apsaugos ministerijos ir kitų institucijų pradėti statyti naują infekcinę ligoninę Vilniuje, akcentuodamas blogą ir nuolat prastėjančią, palyginti su kitomis ligoninėmis, materialinę bazę. Daugybė raštų buvo rašoma kartu su Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Infekcinių ligų katedra. Deja, atsakymai visada būdavo neigiami, nurodant, kad trūksta pinigų. Užtat remontui valdžia lėšų negailėjo – visuose mediniuose pastatuose buvo mažinamos palatos, įrengiami koridoriai, o tai labai pagerindavo izoliaciją, mažindavo infekcijų plitimą viduje.

Griūnanti ligoninės medinė tvora buvo pakeista metaline, o mediena panaudota krosnių pakuoms (jų tais metais pritrūko). E. Motiejaičio vadovavimo metais iš mūrinio korpuso buvo įrengtas centrinis šildymas į visus medinius pastatus. Įdėjus nemažai pastangų, kietojo kuro katilus pavyko pakeisti į dujinius, todėl labai pagerėjo patalpų šildymas. Esamam Moniuškos gatvės skyriui dujos buvo įvestos į pečius, o tai palengvino jaunesniojo personalo darbą.

1975–1976 metais, kilus choleros įvežimo pavojui, buvo suremontuotas ir pritaikytas tai infekcijai II-ojo skyriaus II korpusas. Tam įrengtas net naujas įvažiavimas. Pastatyta nauja chloratorinė.

Gerinant diagnostiką, buvo plečiama laboratorija, gauti nauji diagnostikos aparatai ir terpės. Valdžiai nurodžius ilgai dirbantiems medikams organizuoti maitinimą ligoninėse, E. Motiejaitis tai įvykdė vienas pirmųjų. Asmuo, pasinaudojęs šia paslauga, turėjo į buhalterijos kasą įnešti nedidelę pinigų sumą. Virtuvė vienu metu paruošdavo pietus ir ligoniams, ir darbuotojams. Buvo paskirtas atsakingas žmogus, dalijantis pietus, taip pat įrengtos patalpos, kuriose pietaudavo personalas (I-ojo skyriaus veranda, turinti atskirą įėjimą). Šia naujove buvo patenkinti dauguma administracinio personalo, katedros darbuotojai ir kai kurie gydytojai. Pamainomis dirbantis medicinos personalas (medicinos seserys, sanitarės ir kt.) beveik tuo nesinaudojo.

Į visus prašymus pagerinti materialinę padėtį atsiliepta tik einant E. Motiejaičio vadovavimo metams į pabaigą. Pradėti planai, o vėliau ir Vaikų infekcinės ligoninės korpuso statyba Santariškėse. Tiesa, darbai buvo pavesti Respublikinei vaikų ligoninei, o projekto įgyvendinimas – doc. E. Broslavskiui.

1978 metais E. Motiejaitis susirgo sunkia liga, kuri nuolat progresavo. 1983 metais spalio mėnesį jis paliko vyriausiojo gydytojo pareigas ir iki 1991 metų balandžio 4 dienos dirbo gydytoju ordinatoriumi. Infekcinėje ligoninėje E. Motiejaitis dirbo 35 metus, iš kurių 16 metų – vyriausiuoju gydytoju.

Arvydas Šilys ligoninės vyriausiuoju gydytoju pradėjo dirbti 1983 metais spalio 17 dieną. A. Šilys baigė Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto pediatrijos skyrių. Dirbo Molėtų rajone. 1981 metais vasario 26 dieną pradėjo dirbti Vilniaus infekcinės ligoninės I-ajame vaikų ligų skyriuje. Jaunas, energingas, išvaizdus, todėl vyriausiojo gydytojo pareigos jam labai tiko. Pamažu keičiantis personalui, į ligoninę buvo priimami nauji jaunesni darbuotojai. Keitėsi ir skyriaus vedėjai, jiems buvo įrengiami atskiri kabinetai. Ligoninės vadovas irgi įsirengė gražų kabinetą, į kurį buvo galima patekti per dideles sekretorės patalpas, kuriose lankytojai galėjo laukti savo eilės susitikimui ar pokalbiui.

Dėl nuosaikingo, kultūringo, iš dalies griežto ir autoritetingo vadovavimo palaipsniui susiformavo tinkama darbuotojų pagarba. A. Šilys puoselėjo deramą atstumą tarp viršininko ir pavaldinių, kas prieš tai buvo gerokai pašliję. Darbuotojas, norėdamas patekti pas direktorių, turėjo savo susitikimą suderinti su sekretore. Vadovas visada labai šil-tai ir maloniai bendravo su jį supančiais darbuotojais.

Pirmaisiais vadovavimo metais ligoninės vaistinė buvo panaikinta. Stacionarą visais medikamentais ir skiediniais

aprupindavo miesto vaistinės, o tai gerokai pagerino ligoninės biudžetą. 1986 metais pakeistas vyriausiojo gydytojo pavaduotojas medicinai – jo pareigas paskirta eiti gydytojai Vidai Gulbinieni.

1988 metais baigtas statyti Vaikų infekcinių ligų skyrius Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikose. Pastatas pagal sveikatos apsaugos ministerijos viceministro Mykolo Zaikausko nurodymus suplanuotas ir pastatytas taip, kad tiktų ir vaikams, ir suaugusiems. Tai buvo puiki proga A. Šiliui ir jo pavaduotojai šią ligoninę paimti savo globai, nes jie abu buvo pediatrai. To labai norėjo ir tuometis Infekcinių ligų katedros vedėjas doc. E. Broslavskis. Tada būtų išlaikyta bendra vaikų ir suaugusiųjų infekcinė ligoninė. Juk užkrečiamosios ligos – tai šeiminių ligos, jomis vienu metu serga ir vaikai, ir suaugusieji. Be to, Respublikinė vaikų ligoninė turėjo pastatus Žvėryne ir Santariškėse. Tą patį galėjo turėti ir infekcinė ligoninė. Deja, pastangų įdėta per mažai, be to, tam priešinosi Sveikatos apsaugos ministerijos Vaikų valdyba, kuri buvo linkusi pastatytus skyrius prijungti prie vaikų ligoninės. Po įvykusio atsiskyrimo Infekcinė ligoninė tapo mažai reikšminga – liko 150 suaugusiųjų infekcinių lovų ir 4 skyriai.

1989 metais II-ojo skyriaus 2 korpusas išnuomotas AIDS laboratorijai, kurioje dirbo 10 žmonių. Jos vedėjas – Algirdas Griškevičius. Tai buvo labai naudinga, nes ligoninė gaudavo nuomos lėšas, kurios pagerindavo menką biudžetą ir leido darbuotojams naudotis šiuolaikiniais tobulėniais tyrimais. Laboratorija egzistavo iki 2000 metų, kol buvo perkelta į uždarnos Pramoninių įmonių poliklinikos patalpas Kauno gatvėje.

A. Šilys gydant ligonius aktyviai nedalyvavo, šį darbą paskyrė pavaduotojai ir infekcinių ligų klinikai. Jis labai tvarkingai ir racionaliai tvarkė ligoninės biudžetą, kitus finansinius ir sąmatų reikalus.

1994 metais ligoninės III-iajame skyriuje buvo įkurtas Reanimacijos skyrius. Jo atidarymą paskatino 1994 metais difterijos protrūkis, kai vieno sunkaus ligonio mieste nenorėjo priimti nė viena suaugusiųjų reanimacija.

A. Šilys nutarė išmokti atlikti echoskopinius tyrimus. 1989 metais, baigęs echoskopijos kursą, gavo gerą echoskopą ir III-iojo skyriaus patalpose įkūrė echoskopijos kabinetą. Ligoninė dar 1970 metais įsigijo echoskopą, bet jis nebuvo labai geras. Laikui bėgant, A. Šilys tapo vienu iš geriausių šios srities specialistų ir visą laiką, be ligoninės vadovo pareigų, atlikdavo ir echoskopinius tyrimus.

1998 metais ligoninėje buvo 140 lovų, veikė 4 skyriai: I-asis gastroenterologinis – 40 lovų (buvusiame I-ajame skyriuje), I-asis diagnostinis skyrius – 25 lovos (buvusiame II-ajame skyriuje), II-asis diagnostinis – 22 lovos (buvusiame III-iajame skyriuje), II-asis gastroenterologinis skyrius – 45 lovos (buvusiame IV-ajame skyriuje), kur buvo gydomi ligoniai, sergantys hepatitu, ir 3 lovos Reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriuje. Ligoninė tapo viešąja įstaiga – Vilniaus universitetine ligonine. Jos direktoriumi išrinktas A. Šilys.

1999 metais kovo 1 dieną Priėmimo skyriuje atidarytas infekcinių ligų poliklinikos kabinetas. Dirbti jame paskirta tuometė Infekcinių ligų klinikos asistentė gyd. Ligita Bal-

čiūnienė. Ji dirbo ne tik konsultacinį darbą, bet ir oficialiai dispanserizavo sveikstančius pacientus po persirgto hepatito, prireikus tęsdavo tolesnį lėtinių šios ligos formų gydymą.

Kadangi ligoninėje gydėsi nedaug pacientų, su laiku buvo atsisakyta pietų gamybos personalui, nes tai papildomai apkraudavo nedidelį virtuvės kolektyvą.

Apie 2002 metus Vilniaus sveikatos skyrius ir mokslininkai nutarė sujungti mieste esančias tuberkuliozę gydančias įstaigas į vieną didelį padalinį, kuriam vadovautų vienas asmuo. Nuspręsta į tai įtraukti ir VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninę. 2003 metais vasario 3 dieną infekcinė ligoninė susijungė su tuberkulioziniais stacionarais, kurių buvo keletas: Santariškių tuberkuliozinė ligoninė, tuberkuliozinis institutas, tuberkuliozinis dispanseris ir vaikų tuberkuliozinis skyrius (Nemenčinės plente).

Susiformavo didelė 300 lovų turinti įstaiga VŠĮ Respublikinė tuberkuliozės ir infekcinių ligų universitetinė ligoninė. Jos direktoriumi išrinktas A. Šilys. Taigi jam pavyko įgyvendinti seną ligoninės personalo norą tapti respublikine ligonine, atgaivinti senąją tradiciją būti ne tik infekcine, bet ir tuberkuliozine ligonine. Juk tuberkuliozė yra infekcinė liga ir tarpukariu ar karo metu čia buvo gydomi tuberkulioze sergantys pacientai. Tik praūžus frontui, ligoninė turėjo 200 lovų, iš kurių 100 buvo skirta sergantiesiems tuberkulioze.

Direktoriui darbo krūvis gerokai padidėjo. Teko vadovauti palyginti didelei ligoninei, išsidėsčiusiai 5 skirtingose miesto dalyse. Natūralu, kad svajota sutelkti viską į vieną vietą. Buvo planuota rekonstruoti Santariškių tuberkuliozinę ligoninę ir ją paversti 6 aukštų pastatu, kuri sudarytų visi minėti skyriai. Parengtas ne tik planas, bet ir maketas, idėja apsvarstyta įvairiose institucijose, bet dėl finansinės 2008 metais įvykusios krizės plano įgyvendinti nepavyko. Ant seno 3 aukštų pastato pristatyti dar 3 aukštus buvo rizikinga. Bet likimas viską pakoregavo.

A. Šilys ne tik vadovavo didelei ligoninei, bet ir užsiėmė moksliniu darbu. Savo administracinį darbą jis apibendrino daktaro disertacijoje *Specializuotos ligoninės veiklos ir našumo rodiklių kaita bei jų reguliavimo galimybės, taikant kokybės vadybos sistemos modelius*, kurią apgynė 2008 metais.

Laboratorija visada buvo svarbus stacionaro padalinys, nes nuo jos darbo priklauso įstaigos diagnostikos kokybė. Direktorius, norėdamas praplėsti ir pagerinti laboratorinius tyrimus, 2009 metais rugsėjo mėnesį sudarė sutartį su UAB *Antėja* (diagnostikos laboratorija). Įmonė iš dalies pakeitė pasenusią aparatūrą, pastatė naujus prietaisus, pagerinančius ir palengvinančius darbą, sumažino personalo skaičių, pakeitė laboratorijos vedėją gydytoją į vidurinį išsilavinimą turinčią laborantę. Padalinys atlikdavo įvairius tyrimus ne tik infekcinei ligoninei, bet ir kitoms miesto medicininėms įstaigoms. Po metų paaiškėjo, kad šie pokyčiai nedavė laukiamo efekto. 2010 metais laboratorijos vedėja vėl paskirta gydytoja.

Ligoninės skalbykla buvo uždaryta, imta naudotis miesto skalbyklomis, kurios kokybiškai atlikdavo šį darbą, kruopščiai dezinfekuodavo daiktus bei davė laukiamą ekonominį efektą.

Norėdami gauti didesnę Europos Sąjungos finansavimą, Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos vadovybė stengėsi padidinti lovų skaičių. Vilniaus sveikatos skyrius ir universiteto mokslininkai pasiūlė A. Šiliui susijungti su Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių universiteto klinikomis, nes vienas jo vadovaujamos ligoninės padalinys buvo Santariškių teritorijoje. Respublikinėje tuberkuliozės ir infekcinių ligų universitetinėje ligoninėje buvo organizuotas bendras kolektyvo ir Santariškių klinikų vadovybės bei mokslininkų susirinkimas, siekiant aptarti šį pasiūlymą. Buvo palankiai vertinama tai, kad susijungus ligoninė turės galimybę pagerinti savo stacionarų materialinę bazę, padidinti atlyginimus darbuotojams.

Prisijungimas prie Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų įvyko 2011 metais gegužės 1 dieną. Ligoninė pavadinta – Infekcinių ligų ir tuberkuliozės ligoninė, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialas. Taip stacionaras prarado Respublikinės ligoninės statusą.

2011 metais birželio 8 dieną A. Šilys konkurso būdu išrinktas vadovauti šiam filialui. Susijungus lovų skaičių teko sumažinti iki 55. Įkurti 3 skyriai – I-asis gastroenterologinis (27 lovų; buvusiame 2-ajame gastroenterologiniame skyriuje), II-asis diagnostinis skyrius (25 lovų; buvusiame 2-ajame diagnostiniame skyriuje) ir reanimacijos skyrius.

2011 metais gegužės 3 dieną buvo patvirtintas Infekcinių ligų centras, kuris tiesiogiai turėjo vadovauti diagnostinio ir gydančiojo padalinio darbui. Tų pačių metų rugsėjo 21 dieną šio centro direktoriumi išrinktas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Infekcinių ligų, dermatovenerologijos ir mikrobiologijos klinikos vedėjas prof. Arvydas Ambrozaitis.

Susijungus ligoninėms, buvo nutraukta sutartis su laboratorine įstaiga *Antėja*, nes filialas galėjo naudotis modernia Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų laboratorija. Ligoniams skirtuose 2 pastatuose sienos buvo iškaltos plastikinėmis lentelėmis, kas gerokai pagerino estetinį vaizdą, bet ar tai buvo tinkama infekciniams skyriams, neaišku. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras tam neprieštaravo. Kalant lenteles, buvo paslėpti jau nefunkcionuojantys prie lovų esantys personalui išskirti signalizacijos skydeliai. Medinio pastato išorinė dalis buvo perdažyta, todėl pagerėjo namo vaizdas.

Vietoj stacionarinių lovų buvo išplėstas poliklinikos darbas. 2011 metais rugsėjo 8 dieną įkurtas konsultacinis ir imunoprofilaktikos skyrius, kuriame dirbo 11 darbuotojų. Skyriui vadovavo doc. Ligita Jančorienė (buvusi L. Balčiūnienė), vėliau tapusi profesore. Šis padalinys labai pasiteisino, nes buvo konsultuojami įvairūs stacionarinio gydymo nereikalaujantys ligoniai, labai plačiai vykdyta profilaktinė veikla. Jame dirbo pa-

tyrę gydytojai – prof. Raimonda Matulionytė, lekt. Audronė Marcinkutė, gyd. Alina Voinič. Kadangi žmonių nuolat buvo paskiepijama daugiau, 2013 metais kovo 1 dieną įkurtas skiepų kabinetas, kuriame dirbo gyd. Jolanta Dieninienė.

Prisijungus prie didelių klinikų, virtuvė buvo uždaryta. Maistą pradėjo gaminti ta pati įmonė, kuri aptarnavo Santariškių stacionarų kompleksą, ir 3 kartus per parą tiekdamo maistą Žvėryno skyriams. Palaipsniui buvo jungiamasi su Santariškių ligoninės buhalterija ir kitais administraciniais padaliniais.

A. Šilys, vykdydamas nemažą administracinę darbą, nepamiršo ir mokslinės veiklos. 2012 metais jis išleido mokomąją knygą *Asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklos kokybės valdymas*, kurį laiką vadybos pagrindus dėstė Vilniaus universiteto Visuomenės sveikatos instituto studentams.

2014 metais sausio 30 dieną netikėtai Infekcinių ligų ir tuberkuliozės ligoninės VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės *Santaros* klinikų filialo Žvėryno stacionarą aplankė Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė. Ji pasibaisėjo ligoninės materialine baze ir dar 1907–1912 metais pastatytais pastatais. Po jos ekscelecijos vizito buvo priimtas sprendimas planuoti ir artimiausiais metais pastatyti prie Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų atskirą infekcinių ligų ir tuberkuliozės korpusą. Vilniaus miesto valdybos nario Adomo Bužinsko komentarai feisbuke statybą pagreitino ir užkirto kelią atiduoti pastatą kitiems specialistams (kas įvyko 1988 metais su vaikų infekcinių ligų skyriais).

2016 metais Žvėryno stacionaro administracija buvo panaikinta. Visas padalinio vadovavimo darbas pavestas Infekcinių ligų centro direktoriui prof. A. Ambozaičiui.

A. Šilys paskirtas Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų generalinio direktoriaus patarėju, kartu 0,5 etato dirbo echoskopuotoju Infekcinių ligų centre. Jis iš visų iki to laiko buvusiųjų direktorių ilgiausiai vadovavo Žvėryno infekcinei ligoninei – net 33 metus. A. Šilys buvo geras administratorius, sugebantis deramai valdyti kolektyvą, puikiai tvarkyti ligoninės finansinius ir sąmatų reikalus, tinkamai spręsti įvairius klausimus ir kartu dalyvauti mokslinėje veikloje. Jam tik nesisekė ligoninės statybose.

Infekcinių ligų ir tuberkuliozės 150 lovų korpusas (50 infekcinių ir 100 tuberkuliozinių) pastatytas ir pridotas Infekcinių ligų centrui **tik 2019 metais gruodžio 15 dieną**. Jeigu to nebūtų įvykę, nors ir labai pavėluotai, miesto sveikatos apsaugos institucijos patektų į nepavydėtiną ir sudėtingą padėtį, nes 2020 metais vasario mėnesį prasidėjo koronaviruso pandemija.

Atsakymai Pasitikrink žinias

1. 4	3. 4	5. 1	7. 4	9. 1
2. 3	4. 1	6. 2	8. 3	10. 2